Thomæ, Alberti, Alexãdri de Hales, Bonauẽturę, aut Hẽrici: deide rñsioni illi adijciã ea, q̃ sequaces eminẽtiores doctoris illius, addunt ultra ea, q̃ doctor ille induxit, & scripsit: sicut p̃clariores scti Thomæ sequaces uidenẽ esse, Petrus de Tarãtasia, & Richardꝰ de Media villa: q tũ in aliqbꝰ recedunt a Thoma. Deinceps ponã aliorum maiorũ rñsa, & sequacium eorundẽ. Nec solum inducã ea, q̃ in cõmẽtarijs suis supꝰ Sniias scribunt, sed & alia, q̃dã vtilia ad ꝓpositũ ꝓtinentia, q̃ in alijs suis scribunt tractatibꝰ, cõmentarijs ac Summis. Porrò labor iste (ut spero) utilis erit ad clariorẽ, & pleniorẽ intelligẽtiã veritatis, ac necessariorum ad salutẽ atq; scholasticarũ materiarũ, in qbꝰ sunt opiniones varię, ac diuersæ, estq; delectabile de oĩbus aliqd scire. Imò frequẽter ꝓ serenatione cõsciẽtiæ est saluare, diuersorum doctorum doctrinas agnoscere, nec opinioni unius ĩcautè, aut ꝓtinaciter inhærere: sicut interdum his accidit, q̃ paucã aut vnum duntaxat doctorẽ legerunt. Multa quoque pulchra, atq; vtilia inueniunt in vno doctore, q̃ inscriptis nõ habenẽ alterius. Nec oĩbus ꝑacat tam multos legere doctores, & si maximè vacet, tñ difficile est tã multorũ scripta conquirere: sicut & ergo grandi labore procurauí scripta eorum, quos ĩ hoc opere frequentius allegabo. Postremò, in opere tam ingẽti, & laborioso, ꝓ tñ ad laudẽ, & gloriã oĩpotentis, & ꝓ ꝓ cõe bonum libẽter arripio, tanto ꝓcordialiùs, & tãto humiliùs adorãdi paracliti sup dulcissimi, & superliberalissimi spiritussancti opẽ, directionem, illuminationemq̃ inuoco, quanto ad perficiendum hoc opus ex meipso insufficientior, impotentiorq̃ consisto. Veni igitur sancte spiritus, & emitte cęlitus lucis tuæ radium. Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.

Operis cõmendatio.

Diuini auxilij implꝰ ratio.

COMMENDATIO SACRAE SCRIPTVRAE, *præconiumq; libri sententiarum, & de ineffabili dignitate, salubritate, fructuositate, dulcedine & excellentia eorundem.*

Prouer. 3. BEatus homo, qui inuenit sapientiam, & q̃ affluit prudentia. Melior est acq̃sitio eius negociatione auri, et argẽti. Prečiosior est sapiẽtia cunctis opibꝰ: & oĩa, q̃ desideran tur, huic non valent comparari. De multiplici sapiã métio fit in diuina scriptura. Primò de sapia increata, quæ est ipsemet super sapiẽtissimus Deus, in quo idem sunt esse, & essentia, sapere & sapientia, de quo ad Romanos dixit Apostolus: Soli sapienti Deo honor, & gloria. Porrò qualiter sapia multipliciter dicatur in Deo, infra patebit. Secundò loquitur scriptura de sapia creata, quæ multiplex est. Vna est sapiencia salutaris infusa, quæ inter septem dona spiritussancti primum est, atq; dignissimum, iuxta illud Isaiæ: Requiescet super eum spiritus sapiæ, & intellectus. Hæc sapia est semper formata, id est, charitati inseparabiliter iuncta, sicut & cætera dona. De qua saluberrima sapia in ecclesiastico legit: Aqua sapiæ salutaris potabit eum. Et Iacobus ait: Quæ desursũ est sapia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suasibilis, bonis consentiens, plena misericordia, & fructibus bonis. Quicunque hac sapia caret, in scripturis stultus vocatur, vtpote omnis, q̃ in mortali est culpa, & quoniam innumerabiles tales sunt, rectè locutus est Salomon: Stultorum infinitus est numerus. Hinc de sapientibus ęculi huius charitate infusa, & gratia gratum faciente carentibus, vas ait electionis: Dicentes se sapientes esse, stulti facti sunt. Hæc sapia est diuinorum notitia cũ gustu interno, atq; cũ cõformitate affectus ad ipsã notitiam. Alia est sapia causata, spectans ad dona grãtiæ gratis datæ: quæ tam per infusionem a Deo, q̃ ꝑ studium potest acquiri. Et est duplex: Vna naturalis philosophica, quæ ex lumine naturali, & rerum creatarum, potest notitia adipisci, secundum quod ex cognitione visibilium ad inuisibilium agnitionẽ cõsurgimus. Alia est supernaturalis, quoniam primo diuiniter ex diuina reuelatione innotuit, nec naturali ratione potuit inueniri, quæ scripturis digesta est, & est scripturarum notitia, de qua modo est sermo. Quæ sicut præstantior est sapientia naturali, philosophica, acquisita, ita inferior est non solum sapientia increata, sed & ea, quæ donum est spiritussancti. Denique, sapientia ista, quæ est intelligentia scripturarum, rectè vocatur donum gratię gratis datę: quoniam bonis, & malis hominibus, imò bonis, malisq; angelis est communis, & ad aliorum ordinatur profectum: quia per eam fit homo ad fidei defensionẽ, persuasionem, & declarationem, atque ad proximorum ædificationem, idoneus. Hæc ergo sapia, quæ est sacra doctrina, & scripturarum notitia, multipliciter est laudanda, ac naturali sapiæ multiformiter præferenda. Primò, rõne suæ originis, q̃ in supernaturali lumine est fundata, supernaturaliter reuelata, increatæq; veritati innitens. Philosophica autem sapia, ex naturali lumine est inuenta. Ideo asserit Hugo: Sacra scriptura est liber uitæ, cuius origo ęterna, supernaturalis, diuina. Quamuis ergo oĩs sapia, oĩs scia, oĩs notitia veritatis a Deo sit originaliter, atque fontaliter (vnde & de philosophis ait ad Romanos Apostolus, quod Deus illis reuelauit) tamen altiori, immediatioriq; modo sapientia ista, q̃ naturalis theologia, desuperemanauit, & reuelata consistit, vtpote ex supernaturali inspiratione, ac informatione procedens. Hinc loquitur Augustinus: Cælum tonat, ranæ taceant. Secundò, rõne sui obiecti. Quamuis n. Deus sit obiectum sapientiæ naturalis, de qua philosophi sunt loquuti: attamen Deus ipse altissimus, sublimiori modo supernaturalis sapiẽtiæ est obiectum, hoc est, secundum modum, quo in rebus creatis non repræsentatur ita perfectè, vt ex earum notitia queat supernaturalis sapientia elici. Hinc qnicquid de dignitate, nobilitate ac præcellẽtia naturalis, ac philosophicæ sapientiæ dixerũt philosophi rõne sui obiecti, multo præclariùs de theologica sapientia ista potest pronunciari. Porrò de naturali sapientia illa dixit Philosophus, quòd sit diuina possessio, capitanea scientia, cęterarũ scientiarum finis, ac iudex: intaptum vt desiderabilius sit parum quid haberi de ea, quàm multum de rerum inferiorum notitia. Propter quod vndecimo metaphysicæ protestatẽ se de materialium rerum determinasse notitia, propter incorporalium, ac diuinorum agnitionẽ. Etenim sicut omnis creatura ad creatorem

Sapientia multipliciter dicitur

Rom. 16.

Sapientia creata quot modis dicitur Isaiæ. 11.

Eccl. 15.

Iaco. 3.

Eccles. 1.

Rom. 1.

Sapia acquisita duplex.

Sapientia multipliciter laudãda. 1

Hugo.

Roma. 2.

Augusti. 2

Aristote.